

Landstingsfullmäktige
Stockholms Läns Landsting**Revisionsberättelse för Landstingsstyrelsen år 2005**

Vi har granskat landstingsstyrelsens verksamhet och ekonomiska redovisning under år 2005. Granskningen har utförts enligt kommunallagen, god revisionsssed och landstingets revisionsreglemente. Granskningen har i huvudsak varit inriktad på att bedöma styrelsens styrande funktioner samt uppsikt och samordning vad gäller styrning, uppföljning och kontroll av SLL:s samtliga verksamheter. Granskningen har haft den omfattning och inriktning som redovisas i bifogade *Årsrapport 2005 Landstingsstyrelsen* med därtill hörande bilagor.

Resultatet för landstingskoncernen för år 2005 uppgår till 1 146 mkr, vilket innebär en positiv avvikelse mot budget med 716 mkr. Under 2005 har landstingsstyrelsen och koncernledningen genomfört ett aktivt och kontinuerligt uppföljnings- och åtgärdsarbete. Det ekonomiska utfallet bör ses som ett ytterligare steg för att uppnå en god ekonomisk hushållning. Trots årets och förra årets budgetöverskott är landstingets ekonomi fortfarande sårbar med små marginaler för den driftsekonomiska utvecklingen. Det är angeläget att den under senare delen av 2005 kraftigt ökande kostnadsökningstakten kan bemästras under 2006. Fortsatt budgetdisciplin och åtgärder för att hålla nere kostnaderna kommer att krävas också under 2006.

Vi noterar att en rad åtgärder har genomförts som ligger i linje med av revisionen under tidigare år framförda synpunkter. Det gäller regelverk för intern kontroll och säkerhet, förstärkningsåtgärder för IT-utvecklingen och upphandlingen samt organisationsutveckling.

En positiv utveckling har skett i Beställare Vårds redovisning av tillgänglighet och kvalitet. Den ger i detta avseende förutsättningar för förbättringar av landstingsstyrelsens samlade årsredovisning, där redovisningen av tillgänglighet och kvalitet alltjämt är mycket summarisk och knapphändig. Ägarstyrningen har ytterligare utvecklats och beslut om specifika ägardirektiv har fattats beträffande samliga SLL-enheter utom AB SL.

Åtterrapporeringen till fullmäktige avseende givna uppdrag har förbättrats under 2005. Det behövs dock en ytterligare utveckling av denna återrapporering så att det blir möjligt att avgöra hur väl respektive resultat-enhet uppfyller de av fullmäktige fastställda målen och uppdragen i förhållande till tilldelad budget. Det är angeläget att landstingsstyrelsen erhåller en tillräcklig överblick över måluppfyllelsen för att kunna vidta nödvändiga korrigeringsåtgärder samt för att kunna ge ändamålsenlig återredovisning till fullmäktige. Vi vill understryka att en fullgod redogörelse för verksamhetsutvecklingen och hur målen uppnåtts är viktigt för ansvarsprövningen.

Den interna kontrollen bedöms i de flesta avseenden som tillräcklig inom flertalet av landstingets enheter. Fortsatt fokusering och en skärpt central ledning behövs dock på områdena kvalitetsstyrning, IT, upphandling och i vissa fall administrativ kontroll.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om kommunal redovisning och god redovisningssed och bedöms i allt väsentligt som rättvisande. Det i årsredovisningen redovisade resultatet är förenligt med fullmäktiges mål för den ekonomiska förvaltningen (bedömning enligt KL kap 9 § 9 a).

Vi tillstyrker att ansvarsfrihet beviljas för ledamöterna i Landstingsstyrelsen.

Vi tillstyrker att landstingets sammanställda årsredovisning fastställs.

Vi återoppar i övrigt bifogade årsrapport.

Stockholm 2006-03-22

Georg Jonsson
Jan Demuth
Kenneth Strömberg
Niklas Rengen
Lars Berkesten
Gerhard Rundquist

Sammanfattning

Revisionen av **Landstingsstyrelsens** verksamhet under år 2005 har utförts i enlighet med kommunallag, landstingets regler och anvisningar, god revisionssed samt i enlighet med av de förtroendevalda revisorerna fastställd revisionsplan. Beslut och rapporter från landstingsstyrelsen och fullmäktige har löpande följts. Revisorsgrupp I har under granskningsåret haft genomgångar med styrelsens ordförande och presidium samt landstingsstyrelsens utskott.

Årets resultat och ekonomisk ställning

Resultatet för landstingskoncernen för år 2005 uppgår till 1 146 mkr, vilket innebär en positiv avvikelse mot budget med 716 mkr. Flertalet av resultatenheterna har enligt årsredovisningen hållit sina budgetar och en förbättrad budgetdisciplin har bibehållits. Den samlade sjukvården visar på bättre ekonomiskt resultat än budgeterat och trafikverksamheten utvisar ett sammantaget resultat klart bättre än budget. Det är angeläget att den under senare delen av 2005 kraftigt ökande kostnadsökningstakten kan bemästras under 2006. Fortsatt budgetdisciplin och åtgärder för att hålla nere kostnaderna kommer att krävas också under 2006.

Landstingets ekonomiska problem kvarstår med otillräckligt eget kapital och långsiktigt små marginaler i den löpande driftsekonomiska utvecklingen. En långsiktig analys och planering krävs för finansieringen av de framtida stora investeringarna samt ökningen av pensionsutbetalningarna. Budgetarbetet inför 2006 inriktades mot fortsatta ansträngningar för att uppnå en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling. Fullmäktige har i enlighet med ny lagstiftning 2005-05-10 fastställt långsiktiga finansiella mål för SLL och givit landstingsstyrelsen i uppdrag att ta fram en långsiktig investeringsstrategi.

Åtgärder för förbättrad styrning och kontroll

En rad åtgärder har genomförts som ligger i linje med av revisionen under tidigare år framförda synpunkter och rekommendationer. Under år 2005 har fullmäktige fastställt regelverk för intern kontroll och säkerhetshanteringen samt har en vidareutveckling skett avseende ekonomihandboken. Inom IT-området har en rekonstruktion av förutsättningarna för styrningen av utvecklingen av GVD genomförts. Upphandlingsverksamheten har givits instrument för effektivare hantering. Ledningsorganisationen har varit föremål för förändringar och ny organisation för Landstingsstyrelsens förvaltning har inrättats.

Ekonomi- och verksamhetsstyrning

Under året har landstingsstyrelsen löpande följt utvecklingen av ekonomi och verksamhet. Landstingsstyrelsen har under senare år utvecklat sin

uppsikt över SLL-koncernens samtliga verksamheter. Koncernledningen har under året fortsatt en aktiv samverkan med SLL:s förvaltnings- och bolagsledning i syfte att främja kostnadskontroll och stödja genomförandet av landstingsfullmäktiges uppdrag. Verksamhet och ekonomi har löpande analyserats.

Instrumenten för den ekonomiska uppföljningen håller en godtagbar standard. Av redovisade månads- och delårsbokslut framgår ett under året successivt förbättrat resultat, som dock utvisar en försämring för årets sista månad. Styrningen avseende den ekonomiska utvecklingen har bedömts som **bra**.

Styrningen av vården

I årsrapporten för 2004 noterades att den nya ledningsorganisationen ännu inte blivit helt tydlig och konsekvent, vare sig när det gäller arbetsfördelning eller samordning för den gemensamma koncernnyttan. Under 2005 har utvecklingen av den nya organisationen fortsatt, bl a genom att beställarfunktionen inom LSF delvis omformats till Beställare Vård (BV) och bildandet av Forum för kunskap och gemensam utveckling (FORUM). Det är ännu för tidigt att bedöma effekterna av dessa förändringar.

Beställarstyrning

Revisionskontoret har vid 2005 års revision haft anledning att hänvisa till tidigare års rekommendationer att landstingsstyrelsen och hälso- och sjukvårdsutskottet utvecklar ett förhållningssätt och etablerar ett agerande som kan förena vårdens kvalitets- och kontinuitetskrav med upphandlingslagstiftningens grundläggande krav på öppenhet, konkurrens och affärsmässighet.

I rapporten angående intern kontroll för 2005 efterlyste revisionen en förbättrad redovisning av vårdens kvalitet och tillgänglighet. Det kan konstateras att en klar utveckling skett i Beställare Vårds redovisning. Den ger i detta avseende förutsättningar för förbättringar av landstingsstyrelsens samlade årsredovisning, där redovisningen alltså är mycket summarisk och knapphändig.

Psykiatri

Även om ett omfattande arbete bedrivits inom SLSO anser revisionen att det finns kvarstående otydligheter i den övergripande styrningen och redovisningen av den psykiatriska verksamheten. Bristen på gemensamma definitioner och verksamhetstal, liksom den bristande överensstämmelsen mellan BV:s och SLSO:s uppfattning om omfattningen av vårdöverenskommelsen pekar på detta. När det gäller fullmäktiges beslut om ökad satsning på psykiatri noterar vi att ambitionen om ökat antal

slutenvårdsplatser inte går att återfinna vare sig i beställarbudgeten, vårdöverenskommelsen eller i särskilt uppdrag till SLSO.

Ägarstyrning

Arbetet med att utarbeta specifika ägardirektiv har fortsatt under 2005. Vid årsskiftet fanns specifika ägardirektiv för samtliga verksamheter utom AB SL och Tiohundra. Revisionen har tidigare påpekat att det förekommer att ledamot i ägarutskottet samtidigt sitter i bolagsstyrelse som utskottet ska utöva tillsyn över. Ägarutskottets roll som tillsynsfunktion skulle bli tydligare om det inte samtidigt fanns ledamöter med uppdrag i styrelse som omfattas av ägarutskottets tillsyn.

Sammanfattande omdöme angående landstingsstyrelsens styrning

Den av landstingsstyrelsen utövade samlade styrningen enligt kommunallag och reglemente har bedömts som **acceptabel**.

SLL:s årsredovisning

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med lag om kommunal redovisning och god redovisningssed och bedöms i allt väsentligt som **rättvisande**.

Under år 2005 har utvecklingsarbetet gått vidare beträffande SLL:s årsredovisning. Den 2004 utformade modellen med en *Årsberättelse* som innehåller en informativ del, samt en del som innehåller den legala *Årsredovisningen* tillämpas även 2005. Detta har medfört att den i årsredovisningen ingående förvaltningsberättelsens omfattning minskats till knappt hälften i förhållande till år 2003. Detta har inneburit en motsvarande minskning av analyser och kommentarer.

De åtgärder som genomförts beträffande återrapportering avseende genomförandet av fullmäktiges uppdrag som vidtagits under år 2005 bedöms som positiva. Dock återstår arbete innan uppgifterna utgör det underlag för landstingsfullmäktiges uppföljning och styrning som är avsikten. Utifrån de uppgifter som finns i verksamhetsuppföljningen går det ej att avgöra hur väl respektive resultatenhet uppfyller de av fullmäktige fastställda målen och uppdragen i förhållande till den budget resultatenheten har tilldelats. Det är angeläget att eventuella avvikelser i förhållande till mål och uppdrag samt dess orsaker uppmärksammas och återrapporteras till landstingsfullmäktige.

Trots ett nedbantat innehåll finner vi att i förvaltningsberättelsen intagna ekonomiska analysavsnitt har godtagbar standard. Årsredovisningens personalavsnitt håller godtagbar standard och har upprättats och belysts

utifrån givna anvisningar. I förvaltningsberättelsen intaget miljöavsnitt är dock alltför knapphändig och detta gäller även uppgifterna angående upphandlingsverksamheten.

SLL-koncernens sammanställda årsredovisning har upprättats i enlighet med lag om kommunal redovisning och god redovisningssed och bedöms i allt väsentligt som rättvisande. Redovisningen avseende tillgänglighet och kvalitet är dock fortfarande mycket summarisk och knapphändig i den samlade årsredovisningens förvaltningsberättelse. Utvecklingsarbete avseende förvaltningsberättelsens utformning rekommenderas därför.

Intern kontroll

2005 års granskning av den interna kontrollen visar att den interna kontrollen bedöms i de flesta avseenden som **tillräcklig** inom flertalet av landstingets enheter. Inom området styrning har dock kontrollen bedömts som ej helt tillräcklig inom fyra enheter. Fortsatt fokusering behövs vidare för områdena IS/IT, upphandling samt ansvar och befogenheter.

Vad gäller intern kontroll i de lokala bokslutsprocesserna utvisas i stort oförändrade omdömen. Det sammanvägda omdömet är att kontrollen i bokslutsprocessen, generellt sett, håller en fortsatt tillfredsställande nivå.

Bolagsrevision

Revisionen av SLL:s helägda aktiebolag redovisas i särskilda årsrapporter för respektive bolag. Årsrapporterna utgör underlag för de bedömningar som lekmannarevisorerna avger i sina *granskningsrapporter* (motsvarar den auktoriserade revisorns revisionsberättelse). I **bilaga A1** till denna årsrapport redovisas en sammanställning över den landstingskommunala revisionen som utförts inom landstingets samtliga helägda aktiebolag.

REVISIONSBERÄTTELSE

Till årsstämman i AB Stockholms Läns Landstings Internfinans

Organisationsnummer 556449-9183

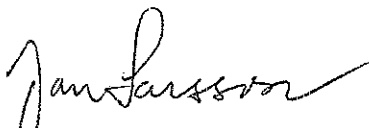
Vi har granskat årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i AB Stockholms Läns Landstings Internfinans för räkenskapsåret 2005. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

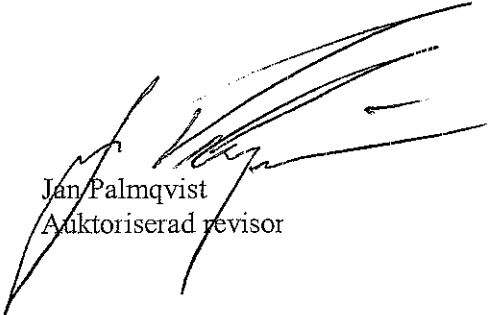
Revisionen har utförts i enlighet med god revisions sed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen. Som underlag för vårt uttalande om ansvarsfrihet har vi granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Vi har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Vi anser att vår revision ger oss rimlig grund för våra uttalanden nedan.

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av bolagets resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen, disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret

Stockholm den 1 mars 2006

Jan Larsson
Auktoriserad revisor

Jan Palmqvist
Auktoriserad revisor

Landstingsfullmäktige

Bolagsstämman i
AB Stockholms läns landstings Internfinans
Org nr 556449-9183

Granskningsrapport för AB Stockholms läns landstings Internfinans år 2005

Vi, av landstingsfullmäktige i Stockholms läns landsting utsedda lekmannarevisorer, har granskat AB Stockholms läns landstings Internfinans verksamhet under år 2005.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet, landstingets revisionsreglemente samt av revisorskollegiet utfärdade riktlinjer för bolagsrevision och samordnad revision inom landstinget. Granskningen har i huvudsak varit inriktad på att bedöma bolagets styrning, uppföljning och kontroll.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bifogade *Årsrapport för AB Stockholms läns landstings Internfinans 2005*.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi återoppar i övrigt den bifogade årsrapporten.

Stockholm 2006-03-22

Georg Jönsson

Kenneth Strömberg

Lars Berkesten

Jan Demuth

Niklas Rengen

Gerhard Rundquist

Bilaga: Årsrapport för AB Stockholms läns landstings Internfinans 2005.

Sammanfattning

Lekmannarevisorernas granskning av **AB Stockholms läns landsting Internfinans** år 2005 har utgått från fastställd revisionsplan och utförts i enlighet med gällande lagstiftning, landstingets regelverk samt god revisionsred för kommunal verksamhet. Protokoll från styrelsen har löpande följts.

I budgeten för 2005 har landstingsfullmäktige fastställt ett *resultatkrav* på 3,0 mkr för Internfinans. Redovisat resultat för år 2005 uppgår till 3,5 mkr före bokslutsdispositioner och skatt vilket därmed överstiger budgeterat resultat med 0,5 mkr.

Bolaget har en tillräcklig intern kontroll med regelbunden uppföljning av utfall mot budget- och prognos. I den ekonomiska styrningen följer bolaget fastställda lagar och regler och den ekonomiska dokumentationen är tillfredsställande.

Internfinans verksamhet kännetecknas av en tillräcklig styrning och kontroll.

Tabell Bedömning av den interna kontrollen under åren 2003 - .
2005

	Slutlig bedömning 2003	Slutlig bedömning 2004	Slutlig bedömning 2005
Styrning	Mycket bra	Mycket bra	bra
Den ekonomiska redovisningens kvalitet	Mycket bra	Mycket bra	Mycket bra
De administrativa kontrollernas kvalitet	Mycket bra	Mycket bra	Mycket bra

REVISIONSBERÄTTELSE

Till årsstämman i Landstingshuset i Stockholm AB

Organisationsnummer 556477-9378

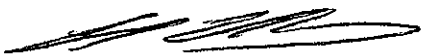
Jag har granskat årsredovisningen, koncernredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning i Landstingshuset i Stockholm AB för räkenskapsåret 2005-01-01--2005-12-31. Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen och för att årsredovisningslagen tillämpas vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen, koncernredovisningen och förvaltningen på grundval av min revision.

Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att jag planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra mig om att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens och verkställande direktörens tillämpning av dem samt att bedöma de betydelsefulla uppskattningar som styrelsen och verkställande direktören gjort när de upprättat årsredovisningen och koncernredovisningen samt att utvärdera den samlade informationen i årsredovisningen och koncernredovisningen. Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen eller bolagsordningen. Jag anser att min revision ger mig rimlig grund för mina uttalanden nedan.

Årsredovisningen och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en rättvisande bild av bolagets och koncernens resultat och ställning i enlighet med god redovisningssed i Sverige. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget och för koncernen, disponerar vinsten i moderbolaget enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Stockholm 2006-03-17

Leif Lundfors
Auktoriserad revisor

Landstingsfullmäktige
Bolagsstämman i
Landstingshuset i Stockholm AB
Org nr 556477-9378

Granskningsrapport för Landstingshuset i Stockholm AB år 2005

Vi, av landstingsfullmäktige i Stockholms läns landsting utsedda lekmannarevisorer, har granskat Landstingshuset i Stockholm AB:s verksamhet under år 2005.

Granskningen har utförts enligt aktiebolagslagen, kommunallagen, god revisionssed i kommunal verksamhet, landstingets revisionsreglemente samt av revisorskollegiet utfärdade riktlinjer för bolagsrevision och samordnad revision inom landstinget. Granskningen har i huvudsak varit inriktad på att bedöma bolagets styrning, uppföljning och kontroll.

Granskningen har haft den omfattning och inriktning samt givit det resultat som redovisas i bifogade *Årsrapport för Landstingshuset i Stockholm AB 2005*.

Vi bedömer sammantaget att bolagets verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt. Vi bedömer därtill att bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.

Vi överlämnar och återoppar i övrigt revisionskontorets rapport.

Stockholm 2006-03-22

Georg Jönsson

Kenneth Strömberg

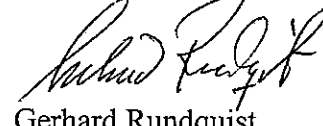
Lars Berkesten

Jan Demuth

Niklas Rengen

Gerhard Rundquist

Bilaga:

Revisionskontorets årsrapport för Landstingshuset i Stockholm AB 2005

Sammanfattning

Lekmannarevisorernas granskning av **Landstingshuset i Stockholm AB (LISAB)** år 2005 har utgått från fastställd revisionsplan och utförts i enlighet med gällande lagstiftning, landstingets regelverk samt god revisionssed för kommunal verksamhet. Protokoll från styrelsen har löpande följts.

Landstingsfullmäktige (LF) har i budget år 2005 beslutat resultatkravet -51 mkr för LISAB, vilket uppnåtts med resultatet på -32 mkr. Därutöver har LF inte fastställt några mål och uppdrag för LISAB.

Den ekonomiska styrningen och uppföljningen på koncernnivå har förbättrats jämfört med tidigare år.

LISAB:s styrelse har under år 2005 fastställt arbetsordning för styrelsen och instruktion för verkställande direktören.

LF har beslutat om specifika ägardirektiv för LISAB. Därmed har moderbolagets ansvar och befogenheter i förhållande till dotterbolagen förtydligats.

Det råder fortfarande personunion mellan styrelsen för LISAB och ägarutskottet. LISAB:s specifika ägardirektiv innebär dock ett förtydligande av ansvarsfördelningen mellan LISAB och ägarutskottet.

LF har beslutat om regler avseende soliditet och principer för koncernbidrag och aktieägartillskott inom landstingshuskoncernen.

Omdömet avseende de administrativa kontrollerna avser ansvar och befogenheter. Med anledning av de åtgärder som har vidtagits under år 2005 har omdömet förändrats från acceptabelt till bra.

Bedömning av den interna kontrollen under åren 2003 - 2005

	Slutlig bedömning 2003	Slutlig bedömning 2004	Slutlig bedömning 2005
Styrning ¹	Ej helt acceptabelt	Bra	Bra
Den ekonomiska redovisningens kvalitet	Acceptabelt	Bra	Bra
De administrativa kontrollernas kvalitet	Acceptabelt	Acceptabelt	Bra

¹) År 2005 avser omdömet den samlade styrningen, för tidigare år enbart ekonomistyrningen.